

לרבי אליעזר מהו דינא, האם הכשיר ראשון ושביעי מפני שלשיתו
תחלתו וסופן בעיניו – צריך לבדוק ביום ראשון ואחרון כדי להחשיב
את הימים שבאמצע בחזקת טהרה, והכא בבדיקת ראשון ושמיני,
תחלתו איכא, אבל סופן ליכא, כיון שיום שמיני אינו חלק
מהשבעה, ולא עלה להם אלא יום זה בלבד. או דילמא לשיתו די
לבדוק בתחלתו כדי להחשיבם בחזקת טהרה, אף על גב ששני
בדיקה בסופן, וכאן כיון שבדקו בראשון, כולם בחזקת טהרה.
הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים בזה: אמר רב, היא היא – כשם
שבמשנתנו עלו להם הימים שבאמצע, כך גם כאן, כי לרבי אליעזר
די לבדוק בתחלתו אף על פי שאין בדיקה בסופן. ורבי חנינא אמר,
תחלתו וסופן בעיניו, הכא תחלתו איכא סופן ליכא, ולא עלה
להם אלא שמיני בלבד.
מקשה הגמרא על רב: מיתבי, שנינו בברייתא שנחלקו התנאים
לגבי בדיקת ראשון ושביעי, ואולם שוין הם בזה ובזה שפירקו
עצמן יום ראשון ויום שמיני ומצאו טהור, שאין להם אלא שמיני
בלבד. ומבררת הגמרא: מאן שוין – מי הם שהושוו בדיון זה, לאו –
האם אין הכוונה לרבי אליעזר ורבי יהושע, ומוכח שלרבי אליעזר
לא די לבדוק בתחלתו. דוחה הגמרא: לא, אלא רבי יהושע ורבי
עקיבא, שאף על פי שנחלקו במשנתנו לענין ראשון ושביעי, שוים הם
לענין ראשון ושמיני שאינם מצטרפים. אבל לרבי אליעזר די לבדוק
בתחלתו.
קולא נוספת של רב לגבי שבעה נקיים: אמר רב ששת אמר רב
ירמיה בר אבא אמר רב, נדה שהפרישה בטהרה בשלישי שלה –
שבדקה עצמה ביום השלישי לתחילת ראייתה ומצאה טהור, אף
שבראשית היום ראתה, סופרתו – מצרפת אותו למנין שבעה
נקיים.
תמזה הגמרא: נדה, ספירה למה לה, הרי ספירת נקיים היא רק
בזבה. מיישבת הגמרא: אלא אימא, זכה שהפרישה בטהרה
בשלישי שלה – ביום שלישי לזיבתה, אף שבראשית היום ראתה,
סופרתו למנין שבעה נקיים.
מקשה הגמרא: אמר ליה רב ששת לרב ירמיה בר אבא, וכי רב
בביתאי אמר לה שבעה נקיים – אמר שמועתו זו כדעת הכותים (לעיל
לג). דאמר, יום שפוסקת בו הזבה מלראות סופרתו למנין שבעה.
אלא, כי קאמר רב, לרב משלישי – חוץ מיום זה שהוא היום
השלישי לזיבתה, שרק למחרתו מתחילה לספור.
תמזה הגמרא: אם כוונתו בר משלישי, פשיטא שאינו מצטרף.
מתרצת הגמרא: לא צריכא, אלא בגין דלא בדיקה כלל עד שביעי,
ובו בלבד בדקה, ואף על פי כן עולים לה גם הימים שלפניו. וסבר רב
שבשני דברים יש להקל בה, ואשמעינן הקם – לגבי ראשון ושמיני
שאמר רב 'היא היא', שדי לבדוק בתחלתו אף על פי שאין בסופן.
והכא קא משמע לן שדי בסופן אף על פי שאין בתחלתו, דמהו
דתימא, דוקא להכשיר תחלתו אף על פי שאין סופן, הוא
דאמרנן, דאוקמינהו אחוקיהו – שאנו מעמידים את כל הימים על
חזקת טהרה שמצאה בראשון, אבל להכשיר סופן אף על פי שאין
תחלתו, לא מבשרים. קא משמע לן שדי לבדוק בסופם.
לעיל (כט). אמר רבי יהושע בן לוי, שהמסתפקת אם הפילה ולד או
רק רוח, תולים שהפילה ולד, שכן רוב נשים הרות יולדות ולד. והביא
רבין קושיית רבי יוסי ברבי חנינא על כך, מברייתא בענין מי שיצאה
מלפניו הרה וחזרה ריקנית, ואינה יודעת מתי ומה ילדה, שאם
לאחר שבאה לפניו לא ראתה דם שלשה שבועות, ובשבעה הרביעי
ראתה, ובחמישי לא ראתה, וכן המשיכה בסירוגין עד השבעה
השלשה עשר, צריכה טבילות הרבה מספק, ואסורה לשמש עד סוף
שבוע חמישי בלואה. והרי שלשה שבועות מובן שטמאה, שאם בימי
זיבתה ילדה בת וטמאה שבועים ללידתה ועוד שבעה נקיים לזיבתה.
אך בשבוע הרביעי הלא יש לתלות שהדם שרואה בו הוא דם טהור
של יולדת, ומדוע אסורה. על כרחך שמא הפילה רוח, שלא כדברי
רבי יהושע בן לוי, ואין זה דם טהור אלא דם נדה. אך רבין אמר שאין
זו קושיא, כי החשש הוא שמא ילדה לפני זמן רב וכבר כלו ימי

הטהור.
כעת מקשה הגמרא על רב מאותה שמועה: איני – האם די לה
לבדוק בשביעי בלבד כדברי רב, והא כי אתא רבין מארץ ישראל
לבבל אמר, מתיב רבי יוסי ברבי חנינא על רבי יהושע בן לוי
מהברייתא בענין טועה – המסתפקת מתי ומה ילדה, ולא ידענא
מאי תיבתיא – ואיני יודע מהי קושייתו, כי אין זו קושיא וכפי
שנתבאר. ומקשה הגמרא על רב: דקיימא לן לעיל (כט): בבאיור
הברייתא, שבע קמא דאתיא לקמן – שבשבוע ראשון שבאה
לפניו, פליגותא – בכל הלילות ממילין לה, שיש לחוש בכל יום
בשבוע זה שמא שלמו בו ימי טומאת יולדת וצריכה לטבול בלילה
שלאחריו, אבל ביממא לא מטבלינן לה. ואי סלקא דעתך
שלשבעה נקיים לא בעינן ספורין לפנינו – אין צורך שתהיה לנו
ידיעה ברורה שהם נקיים ואפשר לסמוך על חזקת טהרה, כדברי רב,
ביממא נמי נטבלינה – גם בימים של אותו שבוע נחייבה לטבול,
דילמא יולדת זכר בזוב – (בתוך ימי זיבה) היא, ועבדה לה ספורין
– והיום השלישי ספירתה וצריכה לטבול בו כדן זבה שטבילה
ביום. אלא לאו שמע מינה שלשבעה נקיים בעינן ספורין בפנינו –
צריך שתהיה לנו ידיעה ברורה שהם נקיים, ואין לסמוך על חזקת
טהרה.
מתרצת הגמרא: ולאו מי אוקימנא – וכי לא העמדנו ברייתא זו
לעיל (ל). ברבי עקיבא דאמר בעינן ספורין לפנינו, אבל לחכמים
אין צורך שיהיו ספורים לפנינו, ורב סובר כחכמים.
מבררת הגמרא: ומאן תימא – ומנן לך לומר דלרבנן לא בעינן
ספורין לפנינו.
הגמרא מביאה ברייתא, להוכיח שכך היא שיטת חכמים ותוך כדי
הבאתה דנה הגמרא בעניינים שונים שבה, וההוכחה לשיטת חכמים
תבואר להלן (ע"ב): דתנן בברייתא לגבי אשה שהיתה טועה לגבי
ראייתה, שאמרה, זכור לי שיום אחד טמא ראיתי, אבל איני יודעת
מתי, היום או קודם לכן, והאם היה זה בימים הראויים לנידתי או
לזיבתי, מטבלינן אותה תשע טבילות מספק.
הגמרא מפסיקה את הברייתא לבאר מה הן טבילות אלו: שש לנדה
שבע טבילות מחשש נדה, כלומר שתטבול בשבעת הלילות
הראשונים כי יש להסתפק בכל יום שמא כלו בו שבעת ימי נידותה
וצריכה לטבול בלילה שלאחריו. ותרי לזיבה – ועוד שתי מחשש
זיבה, האחת ביום בואה שמא אתמול ראתה וצריכה לטבול היום,
כדן זבה קטנה שטבילה ביום, והשניה מחר, שמא ראתה ביום
בואה.
המשך הברייתא: ואם אמרה, בשעת בין השמשות טמא ראיתי,
ואיני יודעת אם היום או ביום אחר, ואם היה דם נידות או זיבות,
מטבלינן אותה אחת עשרה טבילות.
הגמרא מפסיקה את הברייתא ושואלת: אחת עשרה טבילות אלו,
מאי עבדתיהו – מה מעסיחם אלה. כלומר, מדוע כשאמרה
שראתה בין השמשות מוסיפים על שתי טבילות, הרי בתשע
הראשונות כלולים כבר כל הספיקות. משיבה הגמרא: אמר רב
ירמיה מדפתי, כוונת הברייתא בגון שפאת לפנינו בין השמשות,
ואמרה שאינה יודעת אם ראתה היום או קודם לכן. והוינן תמני
טבילות לחשש נדה, ותלת לזיבה. שיש לחוש שמא התחילה
נידותה בבין השמשות לפני שבעה, והיה עדיין יום, ובליל בואה
לפנינו תמו שבעת ימי נידותה וצריכה לטבול, או התחילה ראייתה
באותו בין השמשות שבאה לפנינו, קודם בואה, וכבר היה לילה,
וצריכה לטבול בלילה השמיני, או התחילה ראייתה בבין השמשות
של שאר הימים שביניהם, וצריכה לטבול באחד הימים שבועה הבא,
הרי כך היכל שמונה טבילות בלילה. וכן יש להסתפק שמא ראתה
זיבה בבין השמשות אתמול, והיה עדיין יום, ועת טבילה היום כדן
שומרת יום כנגד יום, לפיכך תטבול מיד בבואה שמא הוא יום עדיין.
או שמא כשראתה אתמול כבר היה לילה, ונמצא שהיום יום ראייתה
וצריכה לטבול מחר. או שמא ראתה באותו בין השמשות שבאה
לפנינו, וכבר היה לילה, וצריכה לטבול מחרתים.

מותרת היא לכהונה, שנאמר בה (דברים כד ד) 'כִּי תֹעֲבָה הוּא לִפְנֵי ה', ללמד שרק היא תֹעֲבָה וְאִין בְּנִיהָ תֹעֲבִין וְאִסּוּרִים. עוד שאלה שְׁנֵי מִצְוֹתֵינוּ שֶׁנִּשְׁתַּחֲרוּ, ולפני שהקריבו קרבנות טהרתם נִתְעַרְבוּ קִרְבָּנֵיהֶן זֶה בָּזֶה, וְקָרַב קִרְבָּנָם שֶׁל אֶחָד מֵהֶן וְאִין יָדוּעַ שֶׁל מִי קָרַב וְשֶׁל מִי נִתַּר, וְיָמַת אֶחָד מֵהֶן וְאִסּוּרִים, הַשְּׁנִי מֵהַ תֹּהֵא עָלָיו שִׁיבֹל לְהַקְרִיב קִרְבָּנֹתָיו. שאינו יכול להקריב הנותר, שאם הקרב כבר, היה של החי הרי הנותר של המת, וחטאת שמתו בעליה מתה. וקרבן אחר אינו יכול להביא, שמא כבר הקריבו חובתו ונמצא שמביא חטאת שאינו חייב בה שהיא חולין בעזרה. אֲמַר לָהֶן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, תַּקְנֹתָ הִיא, שְׁכֹחֶתָ שֹׁטֵר מִתְּנֶה עַל כָּל נִבְסִי לְאַחֲרֵיהֶם, וְנִמְעַתָּה הָיָה עֲנִי שֶׁהָיָה אִין לֹ שׁוֹם נִבְסִים, וְיִמְכִּיא חֲטָאת הָעֹזֵף כְּדִין מִצְוֹעַ עֲנִי, וחטאת זו הִנֵּה עַל הַסֶּפֶק, ואין בזה איסור חולין בעזרה. מקשה הגמרא על עצה זו: וְהָאִיכָא אֲשֶׁם – והרי יש לו גם חיוב אשם, שגם הוא התערב, וכיון שאין האשם בא מן העוף אינו יכול להביאו בספק, ובלעדיו אינו נטוה לקדשים, ומה תהא עליו. מתרצת הגמרא: אֲמַר שְׁמוּאֵל, אִין עֲצָתוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אִמּוּרָה אֵלָּא בְּשִׁכְבֵּר קִרְבָּן אֲשֶׁמוֹ קוֹדֵם לְחֲטָאתָ, ואינו צריך תקנה אלא לחטאתו. מקשה הגמרא: אֲמַר רַב שִׁשְׁתִּי, וְכִי נִבְרָא רָבָה וְאִם גְּדוֹלָה בְּשִׁמּוּאֵל לִימָא כִּי הָיָה מִלְּתָא – יֹאמֵר כְּדִבְרֵים אֵלּוּ, שהרי קשה בְּמִאֵן מִהֲתַנַּיִם תִּירֵץ כִּי, אִי בְּרַבִּי יְהוֹדָה הִסּוּבֵר שֶׁאִין מִבְּיָאִים אִשֶׁם מִסֶּפֶק בְּתַנַּיִם שֶׁאִם אִינוֹ חַיִּיב שִׁהִידָה שְׁלָמִים, ולכן הוצרך שמואל לתרץ שכבר קרב אשמו, אם כן אין מועילה עצתו של רבי יהושע שיתן נכסיו לאחרים, שהרי (דאמר) [האמר] רבי יהודה, שזמן הקרבת האשם קִבְּעָה אֶת דִּינוֹ, שאם היה אז עשיר חייב בחטאת ועולת בהמה כעשיר אף שאחר כך העני, ואם היה אז עני חייב בחטאת ועולת העוף כעני אף שאחר כך העשיר. ואם כן אי אפשר להעמיד הברייתא שכבר קרב אשמו, שהרי היה אז עשיר, וְכִינֵן דְּקִבְּעָה לָהּ אֲשֶׁם דִּינוֹ בְּעִשְׂרֹתָ, לֹא מִצִּי מִיָּתִי חֲטָאת בְּדִלּוּת – הרי אף כשיפקיר נכסיו שוב אינו יכול להביא חטאת העוף

כעני, ולא יוכל לעשות בעצתו של רבי יהושע. והיכן נחלקו במצורע עני שהעשיר או להיפך, דְּתִנֵּן (ננעים פ"ד מ"ג), מִצְוֹעַ שֶׁהִבִּיא אֶחָד מִקִּרְבָּנֹתָיו קִרְבָּן עֲנִי, ואחר כך הַעֲשִׂיר, או שהביא אחד מִקִּרְבָּנֹתָיו בעודו עֲשִׂיר וְהָעֲנִי, הִכָּל הוֹלֵךְ אַחֵר חֲטָאת – כל חיוב קרבנותיו הנותרים הולך לפי מצבו כשהקריב החטאת, שאם היה אז עשיר, חייב עולת בהמה כעשיר, אף שהעני, ואם היה אז עני אינו חייב אלא עולת העוף אף כשהעשיר, דְּבִרְיָ רַבִּי שְׁמֵעוֹן. וְרַבִּי יְהוֹדָה אֹמֵר, הִכָּל הוֹלֵךְ אַחֵר מִצְוֹעַ בִּזְמַן הַקֶּרֶת הָאֲשֶׁם. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אֹמֵר, הִכָּל הוֹלֵךְ אַחֵר מִצְוֹעַ כְּשֶׁהִבִּיא הַצְּוֹרִים שֶׁהָיָה שְׁבַעָה יָמִים קוֹדֵם. ואם כן אין עצתו של רבי יהושע כשיטת רבי יהודה. ואִין עֲצָתוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּרַבִּי שְׁמֵעוֹן דְּאֲמַר חֲטָאת קִבְּעָה, ולכן אף כשכבר קרב אשמו, כיון שעדיין לא קרבה חטאתו שהיא הקובעת, יכול להביא קרבן עני, ויפה תירץ שמואל, עדיין יקשה שלרבי שמעון לא היה צריך שמואל להעמיד שכבר קרב אשמו, אלא אף על גב דְּלֹא קָרַב אֲשֶׁם, נִתִּי אַחֵר – יבא אשם אחר מספק, ויתנה שאם אינו חייב באשם זה יהא זה שלמים, שבאים בנדבה ומתנות הדם בהם כאשם, דְּהָא שְׁמֵעִין לִיהָ לְרַבִּי שְׁמֵעוֹן דְּאֲמַר לִיָּתִי וְלִתְנִי – שמביא אשם ומתנה, וגם כאן יביאנו מספק ויתנה. והיכן מצינו שלרבי שמעון מביא אשם מספק, דְּתִנֵּן, מצורע שנתרפא, וספק לו אם היה מצורע מוחלט החייב ביום השמיני קרבן לטהרתו, או לא, אֲמַר רַבִּי שְׁמֵעוֹן, לְמַחֲרָת תַּגְלַחְתּוּ וְטִבַּלְתּוּ שֶׁאִין רְאוּי לְהִבִּיא קִרְבָּנֹתָיו, מִבְּיָא כִּבֵּשׁ לְאֲשָׁמוֹ וְלֹוּגוֹ וְלֹוּגוֹ שֶׁמֶן עֹמֹ, וּמַעֲמִידוֹ בְּשֹׁעַר נִקְנוֹר וּמִתְנֶה עָלָיו וְאֹמֵר, אִם מִצְוֹעַ הוּא, כְּלוּמֹר אִם אֲנִי מִצְוֹעַ מִוְּחֻלַּת שֶׁנִּתְרַפָּא וְחַיִּיב בְּקִרְבָּנֹתָי, הָרִי הִכְבֵּשׁ לְאֲשָׁמוֹ וְלֹוּגוֹ עֹמֹ לְחֻבָּתוֹ, וְאִם לֹא שֶׁאִין מִצְוֹעַ, אֲשֶׁם זֶה יֵהָא שְׁלָמִי נִבְרָתָה. ונאחר שקרבן זה הוא ספק אשם ספק שלמים, יש לנהוג בו כחומרות בשבניהם, ולכן אוֹתוֹ אֲשֶׁם מְעוֹן שֶׁתִּהְיֶה

המשך ביאור למס' נדה ליום ראשון עמ' א

שנעשה בם, תַּחֲלַת דִּינָא, לֹא מֵאֵן דְּלִית לִיהָ עֲדִירָה – וכי לא אמרתם שמי שאין לו שוורים יטול חלק גדול יותר ברעייתם, סוֹף דִּינָא נָמִי, מֵאֵן דְּלִית לִיהָ עֲדִירָה. וכפי שסברתו של אותו יתום ודאי תמוהה, הִנֵּה נָמִי בְּבִרְיִיתָא יֵשׁ לְתַמּוּהָ, וְיָמָּה הִיכָא דְּאִמְרָה רִאִיתִי, סָנִי וְאִם מִסְפִּיק לָהּ אִי בְּתִשְׁעַ מִכִּילּוֹת אִם אִמְרָה שֶׁרָאֵתָה בְּיוֹם, אִי בְּאֲחֻת עֲשָׂרָה מִכִּילּוֹת אִם אִמְרָה שֶׁרָאֵתָה בֵּין הַשְּׁמִשּׁוֹת, הִיכָא דְּקִאֲמָרָה אִיהִי לֹא רִאִיתִי כָּלל, וכי תעלה על דעתך דְּבִעָא חֲמִשׁ עֲשָׂרָה מִכִּילּוֹת. אֵלָּא אִימָא הָכִי – כך היא כוונת הברייתא, שאם אמרה רִאִיתִי וְאִינִי יוֹדַע בְּמָה פַּעֲמִים רִאִיתִי, וְאִי בִּימֵי נִדָּה רִאִיתִי או בִּימֵי זִבְהָ רִאִיתִי, מִסְבִּילִין אוֹתָהּ חֲמִשׁ עֲשָׂרָה מִכִּילּוֹת. הגמרא מבארת מה הן טבילות אלו: אֲתַנִּי קָמֵן בִּימָמָא, וְהִבִּינֵן לָהּ שֶׁבַּ לְנִדָּה – נותנים לה שבע טבילות מחשש נדה, שתטבול בשבעת הלילות הראשונים כי יש להסתפק בכל יום שמא היום כולו שבעת ימי נידותה וצריכה לטבול בלילה שלאחריו.

המשך הברייתא: ואם אמרה, לֹא רִאִיתִי דָם בְּלַ עֵינָיָהּ, לא היום ולא בימים הקודמים, מִסְבִּילִין אוֹתָהּ חֲמִשׁ עֲשָׂרָה מִכִּילּוֹת. רבא תמה על דין זה, ומדמה אותו למעשה שהיה: אֲמַר רַבָּא, הָאִי דִּינָא דְּלֹא דִינָא דִּינִי בְּגִלְחִי – חוק זה שאינו חוק הגון היה לאנשי גלוח, דִּיאִית לִיהָ תוֹרָא – מי שיש לו שור, לִירְעֵי חַד יוֹמָא – צריך לרעות את כל בהמות העיר יום אחד, וְדִלִית לִיהָ תוֹרָא, לִירְעֵי תְרֵי יוֹמִי. אֲתַרְמִי לָהּ וְיָתָא בֵּר אֲרַמְלָתָא – נודמן להם יתום בן אלמנה, שלא היו לו שוורים, יִהְיֶי לִיהָ תוֹרָא – נתנו לו את השוורים וכפודו לרעותם שני ימים, אֲוֹל נִבְסִינְהוּ – הלך ושחטם, וְאֲמַר לָהּ, דִּיאִית לִיהָ תוֹרָא לְשַׁקּוֹל חַד מִשְׁכָּא – מי שיש לו שור מהשוורים הללו יקח עור אחד, דְּלִית לִיהָ תוֹרָא לְשַׁקּוֹל תְּרֵי מִשְׁכָּי – ומי שאין לו אף שור מהם, יקח שני עורות. אֲמַרִי לִיהָ, מֵאִי הָאִי דְּקִאֲמָרְתָּ – מהו דבר זה שאמרת. אֲמַר לָהּ, סוֹף דִּינָא בְּתַחֲלַת דִּינָא – הדין של העסק האחרון שנעשה בשוורים, הרי הוא כדין העסק הראשון

המשך ביאור למס' נדה ליום ראשון עמ' ב

יש לפרוך הקל וחומר, מָה לְאֲלַמְנָה לְכַהֵן גְּדוֹל שֶׁאִסּוּרָה חֲמוּרָה, שְׁכַשְׁנִישָׁאֵת לֹא הִיא עֲצָמָה מִתַּחֲלָלָת מִכַּהוֹנָה, שכשימות אסורה לכהן הדיוט, וכן אינה שבה לאכילת תרומה ככל בת כהן שהתאלמנה מישראל בלא זרע, ולכן גם בתה מתחללת מכהונה, אבל משולחת שאינה מתחללת כשהחזירה, יש לומר שאף בתה אינה מתחללת. אֲמַר לָהֶן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ,

ועוד שאלה בְּתַ מְשׁוּלְחָת – בת של גרושה שהחזירה בעלה באיסור אחר שנישאה לאחר מָה הִיא לְכַהֵן, האם נעשית חללה ואסורה לכהן, מִי אֲמַרְיָן לְאִסּוּרָה בְּקֹל וְהוֹמֵר, וְיָמָּה אֲלַמְנָה לְכַהֵן גְּדוֹל שאף שאיסורה קל שֶׁאִין אִיסּוּרָה שְׁוֹה בְּכָל – שאינה אסורה אלא לכהן גדול, החמירה תורה שְׁבַעָה פָּגוּם – חלל, זו – משולחת שֶׁאִיסּוּרָה שְׁוֹה בְּכָל, אִינוֹ דִּין לְחַמְיָר בַּהּ שְׁבַעָה פָּגוּם. או דִּילְמָא

נדה – דף סט עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום ראשון) קכה

59 שאמרה ראיתי דם ואיני יודעת אם ספרתי אם לא ספרתי, לפיכך
60 טובלת ביום בואה שמא היום כלו שבעת ימי ספירתה, וכן צריכה
61 לטבול בכל הימים הבאים, ואף ביום השביעי צריכה לטבול שמא לא
62 ספרה כלל, הרי סך הכל שמונה טבילות לזיבתה. ועל כל פנים אין
63 מברייתא זו הוכחה מזה שיטת חכמים בשבעה נקיים, האם צריך
64 ספורים לפנינו או לא.

משנה

65 משנתנו מבארת שגורו על נדה ושאר טמאים שיטמאו אף שמתו:
66 הַבּוֹב וְהַזֵּבָה וְהַנֶּזֶה וְהַיּוֹלֶדֶת וְהַמְצוֹרֵעַ שְׁמֵתוֹ, ובטלה טומאתן
67 מהתורה, עדיין מְטַמְּאִין מדרבנן בְּמִשְׁאָה, שגורו שמא יטעו לטהר גם
68 בחי שהתעלף ונראה כמת, וזה עַד שִׁימוּק [י-מס] הַבֶּשֶׂר, שאז הוא
69 כבר ודאי מת ולא יטעו.
70 אבל עוֹבֵד בּוֹכְכִים, אף שגורו שמיטמא כזב, מיד שְׁמֵת מְהוֹר
71 מְלִטְמָא הטומאה שבחייו, ולא גורו עליו שיטמא במותו.
72 מביאה המשנה מחלוקת בדין נדה לנשים סמוך למיתתן: בֵּית שְׁמַאי
73 אוֹמְרִים, כָּל הַנָּשִׁים הַמֵּתוֹת אף שבחוקת טהורות, דינן סמוך
74 למיתתן כְּנָדוֹת, ומטבילים הבגדים שהיו אז עליהן. וּבֵית הַלֵּל
75 אוֹמְרִים, אִין אשה נחשבת נדה להצריך להטביל בגדיה אֶלָּא
76 כְּשִׁמְתָּה כשהיתה נדה.

גמרא

77 שנינו במשנה שהטמאים במשא, מטמאים במשא אף במיתתם.
78 מבררת הגמרא באיזו טומאת משא מדובר: מֵאֵי בְּמִשְׁאָה – באיזה
79 משא דיבר התנא, אִילִימָא בְּמִשְׁאָה מִשָּׁה – שמיטמאים הנרשאים, אִטּוּ
80 [ו-כין] כָּל מַת הַטְהוֹר בחייו, מִי לֹא מְטַמְּא בְּמִשְׁאָה, ומכך שנשנית
81 על הטמאים בחייהם, מוכח שהכוונה למשא שאינו נוהג בכל
82 המתים, ויש לברר באיזה משא מדובר. מבארת הגמרא: אֶלָּא מֵאֵי
83 'בְּמִשְׁאָה', בטומאת אֶבֶן מִסָּפָא – אבן גדולה שמפני כובדה אינה
84 מיועדת להיטלטל, ונקראת כך, על שם דְּבָרֶיהָ (דניאל ו יח)
85 'וְהִיתִית אֶבֶן חֲרָא וְשִׁמְתָּ עָלֶי פֶּם נֶבֶא' – והובאה אבן אחת ודושה
86 על פי גוב האריות, שלשון 'שימה' נאמר באבן גדולה שאינה
87 מיטלטלת בקל, אלא צריכה הבאה ושימה. ואבן זו כשהיא מונחת
88 על הכלים ומת מונח עליה, לא נטמאו הכלים, שכיון שאין הכלים
89 והאבן ראויים להיטלטל עם המת, אינם נחשבים כנושאים המת, אך
90 זב וכדומה היושבים עליה מטמאים הכלים שתחתיהם משום משכב
91 ומושב. והשמיענו התנא, שאלו שבחייהם מטמאים באבן מסמא, אף
92 לאחר מיתתם מטמאים בה מדרבנן.
93 מבררת הגמרא: מֵאֵי טַעֲמָא גורו בהם טומאה לאחר מיתה. מבארת
94 הגמרא: אִמֵּר רַב, נִזְרָה שְׁמָא יִתְעַלְפָּה – שחששו שאם יטהרום מיד
95 לאחר מיתה, יטעו לטהר אותם אף בחייהם כשיתעלפו, ודושים
96 למת, ולכן גורו שיטמאו עד שימוק הבשר, שאז אין כבר דמיון לחי
97 ולא יטעו.

98 מביאה הגמרא תנא החולק על משנתנו: תֵּנָא, מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
99 אִמֵּר, שטומאה שלאחר מיתה נמשכת עַד שִׁיבְקֵעַ בְּרִיסוֹ, ולא
100 כמשנתנו שטימאה רק עד שימוק הבשר שהוא קודם לבקיעת הכרס.
101 שנינו במשנה: עוֹבֵד בּוֹכְכִים שְׁמֵת [כו'] טהור מלטמא. מבארת
102 הברייתא הטעם: תֵּנָא, אִמֵּר רַבִּי, מִפְּנֵי מָה אִמֵּר עוֹבֵד בּוֹכְכִים
103 שְׁמֵת, מְהוֹר מְלִטְמָא בְּמִשְׁאָה – באבן מסמא, ואינו כזב וחבריו שגורו
104 שיטמאו כשמתו. לִפִּי שְׁאִין טוּמְאָתוֹ מִחַיִּים מְדַבְּרִי תוֹרָה אֶלָּא
105 מְדַבְּרִי סוּפְרִים, לכן לא גורו בו כשמת.
106 תֵּנּוּ רַבֵּנּוּ, שְׁנִים עָשָׂר דְּבָרִים שְׁאֵלּוּ אֲנִישֵׁי אֶלְכַּנְדְּרַיָא אֶת רַבִּי
107 יְהוֹשֻעַ בֶּן חִינְנָא, שְׁלֹשָׁה דְּבָרֵי חֻכָּמָה – הלכה, שְׁלֹשָׁה דְּבָרֵי הַגְּדָה,
108 שְׁלֹשָׁה דְּבָרֵי בִּרְיוֹת – שטות, שְׁלֹשָׁה דְּבָרֵי דֶּרֶךְ אֶרֶץ בְּהִנְהַגַּת
109 האדם.

110 שְׁלֹשָׁה דְּבָרֵי חֻכָּמָה, הַזֵּב וְהַזֵּבָה וְהַנֶּזֶה וְהַיּוֹלֶדֶת וְהַמְצוֹרֵעַ שְׁמֵתוֹ
111 עַד מָתִי מְטַמְּאִין בְּמִשְׁאָה. אִמֵּר לָהֶן רַבִּי יְהוֹשֻעַ, עַד שִׁימוּק הַבֶּשֶׂר
112 כמבואר במשנתנו.

1 ותִּמְנִי לְזִיבָה – ושמונה מחשש זיבה, שמא קודם בואה ראתה זיבה
2 שלשה ימים וצריכה שבעה נקיים, לפיכך בכל יום בשבוע הראשון
3 יש לחוש שמא תמו בו שבעה נקיים וצריכה לטבול בו. ואף ביום
4 השמיני לטבול, שמא ראייתה השלישית היתה ביום שבאה לפנינו,
5 קודם בואה, ורק ביום השני התחילה ספירתה. ואם אֶתְנִי קָמֵן
6 בְּלִילְיוֹתָ – בלילה, יִהְיֶינָה לָהּ תִּמְנִי טבילות לְחֹשֶׁשׁ נִדָּה, כי בכל
7 לילה משבעת הלילות הבאים יש לחוש שמא ביום שלפניו כלו ימי
8 נידותה והגיעה עת טבילתה, וכן יש לחוש שמא ראתה בליל בואה
9 לפנינו, ורק ביום השביעי יכלו ימי נידותה, וצריכה לטבול משום כך
10 גם בלילה השמיני. וְשֵׁב לְזִיבָה – ושבע מחשש זיבה, בכל ימי השבוע
11 הראשון, שבכל יום יש להסתפק שמא תמו בו שבעה נקיים.
12 מקשה הגמרא: הרי מצד זִיבָה, תִּמְנִי טבילות בְּעֵינֵי, כפי שאמרנו
13 לגבי אשה שבאה לפנינו ביום, ונמצא שיש כאן טבילה אחת יתירה
14 על חמש עשרה הטבילות שבברייתא. מיישבת הגמרא: אֶלָּא אִידִי
15 וְאִידִי – בין שבאה ביום בין שבאה בלילה, נותנים לה שֵׁב לְנִדָּה
16 וְתִמְנִי לְזִיבָה.

17 מקשה הגמרא: הרי כשבאה בְּלִילְיוֹתָ, תִּמְנִי טבילות לְנִדָּה בְּעֵי, כפי
18 שאמרנו תחילה, ומדוע אמרת כעת שהן שבע בלבד. מתרצת
19 הגמרא: לגבי חשש זִיבָה, דְּפִסְקָא לִיה – שדבר טבילתה ביום
20 השמיני קבוע ומוחלט, דְּלֹא שְׁמָא כִּי אֶתְנִי קָמֵן בְּיָמָא לֹא שְׁמָא
21 כִּי אֶתְנִי קָמֵן בְּלִילְיוֹתָ – שאין הבדל אם באה לפנינו ביום או בלילה
22 שבכל אופן צריכה שמונה טבילות לזיבתה, תִּשְׁבִּי לָהּ – מנה התנא
23 את הטבילה השמינית עם השאר. אבל לגבי חשש נִדָּה, דְּלֹא פִסְקָא
24 לִיה – שאין דבר טבילתה בלילה השמיני קבוע ומוחלט, דְּכִי אֶתְנִי
25 קָמֵן בְּלִילְיוֹתָ בְּעֵי תִמְנִי אבל אם באה בְּיָמָא לֹא קָבְעִי תִמְנִי אלא
26 שבע בלבד, לֹא קָחְשִׁיב לָהּ – לא מנאה עם השאר.

27 הגמרא מסיימת את ההוכחה מהברייתא, שלחכמים אין צורך שיהיו
28 כל הימים ספורים לפנינו: וְאִי סְלִקָא דְּעֵתָךְ סְפוּרִין לְפָנֵינוּ בְּעֵינֵי
29 ואין לסמוך על חוקת טהרה בלבד, כָּל הַנִּי מְטַבִּילֹת שטובלת ביום
30 לְמַעַל, הרי לא ספרה עדיין שבעה נקיים, תִּסְפּוּר שְׁבַעָה וְהוֹרָד
31 [ו-אחר כך] תִּטְבֹּל יום אחד בלבד. אֶלָּא לָאוּ, שְׁמַע מִינָּה שְׁבַעָה וְהוֹרָד
32 זו לשיטת רַבֵּנּוּ הִיא החולקים על רבי עקיבא, דְּאִמֵּר לֹא בְּעֵינֵי
33 סְפוּרִין לְפָנֵינוּ אלא אפשר לסמוך על חוקת טהרה. ורב סבר כמותם.
34 הגמרא דוחה את הראיה: אִמֵּר לִיה רַב אֶחָא בְּרִיה דְּרַב יוֹסֵף דְּרַב
35 אִשִּׁי, לָאוּ תְרוּצִי קְמַתְרִיצִין לָהּ – וכי לא תירצנו את לשון הברייתא
36 'לא ראיתי כל עיקר', שאמרה ראיתי ואיני יודעת כמה ראיתי. אם כן,
37 כיצד נוכיח ממנה מזה שיטת חכמים, הרי אפשר לתרץ את לשון
38 הברייתא באופן אחר שלא תהיה ממנו ראיה, וְתִרְצִין וְאִימָא הֵן,
39 שאמרה ראיתי דם ואחר כך סְפַרְתִּי ימים נקיים סמוך לביאתי
40 לפניכם, וְאִינִי יוֹדַעַת כְּמָה ימים סְפַרְתִּי, וכן אִם בְּיָמֵי נִדָּה סְפַרְתִּי
41 – האם היתה זו ראיה נדה ולא היתה צריכה לספור כלל, וְאִם בְּיָמֵי
42 זִיבָה סְפַרְתִּי – או היתה זו ראיה זיבה ומה שספרי נצרך לי למנון
43 שבעה נקיים. לפיכך מְטַבִּילִין אוֹתָהּ חֲמִשׁ עָשָׂר מְטַבִּילֹת, שהן
44 שבע טבילות בלילה מחשש נדה, כפי שנתבאר, ועוד שמונה טבילות
45 ביום מחשש זיבה, כי יש להסתפק שמא השלימה שבעה נקיים
46 כהלכתם קודם שבאה לפנינו והיום עת טבילתה, או שמא ספרה רק
47 מקצתם ובכל יום יש לחוש ששלמו בו ימי ספירתה, לפיכך צריכה
48 לטבול ביום בואה לפנינו וכן בכל שבעת הימים הבאים. אבל אם
49 ברור שלא ספרה כלל, מודים חכמים שאינה טובלת לזיבתה עד
50 שתספור לפנינו.

51 מקשה הגמרא: הרי אם אמרה סְפַרְתִּי וְאִינִי יוֹדַעַת כְּמָה סְפַרְתִּי,
52 הֲדָא יוֹמָא מִיָּהּ אִי אִפְשָׁר דְּלֹא סְפָרָה – לא יתכן שלא ספרה כבר
53 יום אחד לפחות, ואם כן תִּקְרָה לָהּ מְטַבִּילָה – נחסר ממספר הטבילות
54 שחייבה אותה הברייתא. שהרי אין לחוש שמא ראתה ביום בואה, כי
55 אם ראתה בו היתה סותרת ספירתה. וכיון שבאותו יום ודאי לא
56 ראתה, שוב אינה צריכה לטבול ביום השמיני מחשש זיבה, ולא
57 בלילה השביעי מחשש נדה.
58 רב אחא בריה דרב יוסף מרץ את הברייתא באופן אחר: אֶלָּא אִימָא